

ทีมงานจัดทำวารสารเศรษฐกิจและสังคม ปี ๒๕๕๖ ฉบับที่ ๔ (ต.ค. - ธ.ค. ๒๕๕๖) ขอมาสัมภาษณ์ผม สำหรับนำไปลงวารสาร โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ "เรื่องความมั่นคงของสังคมไทยในปัจจุบัน แนวทางการสร้างความมั่นคงของสังคม ทั้งในด้านการลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม การเตรียมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะนโยบายด้านการเงินการคลัง การสร้างสมดุลระหว่างอาหารและพลังงาน และการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านต่างๆ"

เรานัดคุยกัน สายวันที่ ๒๖ พ.ย. ๕๖ โดยทางสภาพัฒน์มากัน ๔ คน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ เน้นยุทธศาสตร์สามประสาน ของการพัฒนา คือ Competitive Growth, Inclusive Growth และ Sustainable Growth

ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ดีมาก คือมีความซับซ้อนย้อนแย้ง

(dilemma)

อยู่ในตัว ทำหายกาปฏิบัติให้เกิดผลจริง ซึ่งจะต้องมีการบริหารบ้านเมืองอย่างชาญฉลาดและเห็นแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง ยากที่จะหวังได้จากรัฐบาลทักษิณที่มียิ่งลักษณ์เป็นหุ่นเชิด

ผมบอกตัวเองว่า สมัย ๒๐ ปีก่อน เมื่อพูดถึงความมั่นคงของประเทศ คนจะนึกเรื่องการทหาร แต่เวลานี้ความหมายเปลี่ยนไปแล้ว เมื่อปี ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖ ผมเข้าเรียน วปอ

อาจารย์ที่นั่นบอกว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศไม่ได้มีแค่ด้านการทหารหรือการป้องกันประเทศ

ปัจจัยด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การวิจัย ถือเป็นปัจจัยด้านความมั่นคงของประเทศด้วย ซึ่งถือเป็นวิธีคิดใหม่ในขณะนั้น

มาถึงตอนนี้ ผมบอกคณะผู้สัมภาษณ์ว่า ผมมีความเห็นว่า ปัจจัยสำคัญที่สุด ต่อ sustainability ของสังคมคือ เรื่องคุณธรรมจริยธรรมซึ่งรวมทั้งความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง และเวลานี้รัฐบาล

ลทักษิณที่มียิ่งลักษณ์เป็นหุ่นเชิดได้ทำลาย

ลงอย่างย่อยยับ โดยดำเนินการมากกว่า ๑๐ ปี ตั้งแต่ทักษิณยังอยู่ในประเทศ

ประเด็นนี้เขาคงไม่เอาไปเขียน

ผมบอกว่า ความมั่นคงยังยืนอย่างหนึ่งขึ้นอยู่กับการบริหารประเทศให้หลุดจากกับดักรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง แบบที่มาเลเซียกำลังดำเนินการ โดยที่ต่อนเน้นการพัฒนาประเทศแบบใช้ปัญญา/นวัตกรรมนำ ไม่ใช่แบบใช้แรงงานราคาถูก หรือแรงงานไร้ฝีมือ นำ หรือทรัพยากรธรรมชาติ นำ

อย่างที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รัฐบาลนี้ละเลยความสำคัญ ของระบบปัญญาของประเทศโดยสิ้นเชิง จึงเท่ากับนำประเทศเดินสวนทางกับความมั่นคงในระยะยาว

เน้นผลงานระยะสั้น และโอกาสโกงกินเป็นเป้าหมายหลัก

นี่เขาก็คงไม่เขียนเช่นกัน

ผมชม สคช. ว่าเขียนเอกสารแผนพัฒนาฯ ได้ดีเยี่ยม แต่ในส่วนยุทธศาสตร์การบรรลุเป้าหมาย ทำได้ไม่ดี ผมเสนอให้ทำดัชนีสำคัญๆ ที่บอกพลวัตของการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนด สำหรับนำข้อมูลออกเผยแพร่อธิบายแก่ประชาชน ซึ่งดัชนีที่สำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศคือ ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน ที่ข้อมูลบอกว่า ยิ่งกว้างยิ่งขึ้นทุกที และเป็นที่รู้กันทั่วไปว่า สังคมที่ความมั่งคั่งกระจุกตัวอยู่ที่คนเพียงบางกลุ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เป็นสังคมที่กำลังเดินไปสู่วิกฤติ ความขัดแย้งในสังคม ไม่เป็นสังคมที่มั่นคงยั่งยืน

ความมั่นคงเป็นเรื่องระยะยาว มีพื้นฐานอยู่ที่การศึกษา ซึ่งเราอ่อนแอมาก นอกจากนั้นก็อยู่ที่เรื่องสุขภาพ

ซึ่งระบบสาธารณสุขของไทยเป็นที่ยกย่องทั่วโลกในเรื่องคุ้มครองสุขภาพถ้วนหน้า

(Univer

sal Health Coverage)

ในลักษณะ

Good Health at Low Cost

แต่เรากำลังเผชิญสภาพที่ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แบบที่แตกต่างจากญี่ปุ่นและสิงคโปร์ สองประเทศนั้นเขารวยก่อนแก่ แต่สังคมไทยแก่ก่อนรวย ผมเสนอว่า ในเรื่องระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เราไม่ควรเอาอย่างอเมริกัน ที่เน้นทำมาหากินกับคนแก่ ตามระบบทุนนิยม ประเทศไทยควรดูตัวอย่างญี่ปุ่น ที่เขายอมรับว่าในอดีตเขาเดินทางผิด ที่ไปเน้นเอาคนแก่ไปอยู่รวมกันในที่พักคนชรา เวลานี้เขารู้แล้วว่า ที่ดีที่สุดคือให้อยู่กับครอบครัวและชุมชน รัฐจัดระบบหนุนให้ครอบครัวและชุมชนดูแลคนแก่ได้ดี

ในเรื่องการศึกษา ผมบอกว่าวิธีคิดเรื่องการศึกษาที่เราใช้กันอยู่ล้าหลังไปร้อยปีหรือ ๕๐ ปี แคมการเมืองยังเข้าไป กัดกร่อนระบบการศึกษา เข้าไปมอมเมาคนจำนวนหนึ่งให้ทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนเลือกตั้ง ผมบอกว่า ในสายตาของผม ระบบการศึกษาเป็นระบบที่บิดเบี้ยว เป็นคอร์รัปชันเชิงระบบ ทรัพยากรที่ลงไปมากมาย ไปไม่ถึงเป้าหมายคุณภาพการศึกษา

หากจะขับเคลื่อนประเทศไทย ให้หลุดกับดักรายได้ปานกลาง รัฐบาลต้องใช้อุดมศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อการนี้ รัฐบาลของประเทศมาเลเซียดำเนินการแนวนี้อย่างได้ผล แต่ของไทยไม่มีความคิดนี้เลย ในช่วงของรัฐบาลทักษิณ ที่มียิ่งลักษณ์เป็นหุ่นเชิด ระบบอุดมศึกษาถูกทำให้อ่อนแอลงไปอย่างจงใจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนหนึ่ง ดัดงบประมาณมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เอาไปหนุนพื้นที่ของตนเอง มหาวิทยาลัยที่ได้รับคัดเลือกให้เร่งสร้างความเข้มแข็ง ของการวิจัย ๙ แห่ง (ที่เรียกว่ามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ) กลับได้รับงบประมาณวิจัยน้อยกว่าสมัยไม่เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ รัฐมนตรีคนเดียวกันนี้ ตั้งคนไม่มีความสามารถมาเป็นเลขาธิการ กกอ. ผมลาออกจากหน้าที่ประธาน กกอ. ทันที ที่ทราบว่าเขาตั้งใครมาเป็นเลขาธิการ กกอ.

แม้ว่าสถานการณ์ภายใต้การบริหารงานของรัฐบาลทักษิณที่มียิ่งลักษณ์เป็นหุ่นเชิดจะเลวร้าย ไม่เป็นปัจจัยสู่ความมั่นคงยั่งยืน แต่สังคมไทยเราก็มีพื้นฐานที่ดีมากมาย ที่สภาพัฒนาฯ สามารถเข้าไปทำงานสนับสนุน ต่อยอดความเข้มแข็งเหล่านั้นได้ ที่สำคัญที่สุดคือ ความเข้มแข็งของชุมชนฐานราก ที่มีการรวมตัวกันเอง พัฒนากันเองจำนวนมากมาย นี่คือนโยบายความมั่นคงยั่งยืนของสังคมไทยอย่างแท้จริง

ผมเสนอให้แนวทางพัฒนาประเทศเพื่อหลุดกับดักรายได้ปานกลาง เน้นการเป็นสังคมเรียนรู้สู่นวัตกรรม ทุกภาคส่วนของสังคมเป็นสังคมเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตที่ดี และในการประกอบอาชีพที่ดีมีความมั่นคง

ชีวิตที่พอเพียง : ๒๐๗๔. สถานการณ์ความมั่นคงของสังคมไทยในปัจจุบัน

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันอังคารที่ 14 มกราคม 2014 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันอังคารที่ 14 มกราคม 2014 เวลา 09:20 น.

วิจารณ์ พานิช

๑๙ ธ.ค. ๕๖